

Die Gewährleistung der Vertraulichkeit von Postsendungen und Telefongesprächen:

Verwaltungs- oder Strafprozessrecht?

Natalia Tokar

Doktorandin am Lehrstuhl für Verwaltungs- und Staatsrecht

Juristische Fakultät, Nationale Universität Saporischschja,

Ukraine

In diesem Beitrag legt die Verfasserin ihren Ansatz zur Abgrenzung von verwaltungsrechtlichen und strafprozessualen Maßnahmen im Bereich des Post- und Telekommunikationsgeheimnisses dar. Ausgangspunkt ist die Feststellung, dass die bekannten Schwierigkeiten bei der Abgrenzung der verwaltungsrechtlichen Maßnahmen von den strafprozessrechtlichen im Zusammenhang mit der Bestimmung der Rechtsbeziehungen stehen, die bei der Ermittlungstätigkeit entstehen, die eben auch die verdeckten Maßnahmen einschließen. Zur Lösung dieser Fragen liefert die Verfasserin Begründungen für die Zuordnung der Ermittlungsmaßnahmen und verdeckten Maßnahmen der zuständigen Behörden zum Verwaltungsrecht; die Begründungen stützen sich hauptsächlich auf diese Tatsachen: Die Geschichte des Verwaltungsrechts in der Ukraine und die Stellung des Polizeirechts als Teilgebiet des Verwaltungsrechts, die Tätigkeit der Ermittlungsbehörden als Tätigkeit der öffentlichen Verwaltung, der Charakter, Inhalt und die Zielsetzung der Ermittlungsmaßnahmen, die verwaltungsrechtlichen Rechtsbeziehungen, die bei einer Ermittlungshandlung entstehen und die nicht vom Strafprozessrecht erfasst werden. Die Verfasserin versäumt aber nicht, auf diejenigen strafprozessualen Rechtsbeziehungen hinzuweisen, die bei einer Ermittlungshandlung vorliegen. Abschließend formuliert die Verfasserin Thesen zur Unterscheidung von verwaltungsrechtlichen und strafprozessrechtlichen Maßnahmen.

**Забезпечення права на таємницю кореспонденції і телефонних розмов:
адміністративне чи кримінально-процесуальне право?**

Токар Наталія Володимирівна

аспірант кафедри

адміністративного та господарського права

юридичного факультету

Запорізького національного університету,

Україна

На сьогоднішній день, суспільні відносини у сфері забезпечення і гарантування права на таємницю кореспонденції і телефонних розмов регулюються різними галузями права, як то: конституційним, цивільним, адміністративним, кримінальним, цивільно-процесуальним, кримінально-процесуальним та адміністративно-процесуальним, що свідчить про їх комплексний характер та багатоаспектність. Разом з тим, з'ясування питання, якою саме галуззю права регулюється той або інший бік цих відносин, має важливе значення, оскільки дозволяє визначити: у яких напрямках необхідно проводити реформи, спрямовані на вдосконалення їх правового забезпечення; які наукові дослідження та за якою спеціальністю потрібно здійснити для наукового обґрунтування шляхів оптимізації їх нормативно-правового

регулювання тощо.

У цьому ракурсі, маємо відмітити наявність певних проблем щодо розмежування сфер правового впливу окремих із названих галузей права, що, вочевидь, не сприяє ані коректному вивченню окреслених відносин, ані розробці та впровадженню заходів з поліпшення їх нормативно-правового забезпечення. Зокрема, мова йде про предмети правового регулювання адміністративного і кримінально-процесуального права у вказаній сфері. При цьому, зазначимо, що деякі спроби вирішення цієї проблеми можна знайти у наукових працях М. П. Букіна, Г. М. Василенка, В. А. Гуменюка, В. О. Криволапчука та інших вчених, проте їх бачення зазначеної ситуації не співпадає, а єдиної позиції стосовно розуміння поставленого питання, відповідно, все ще не вироблено.

З огляду на це, метою статті є обґрунтування авторського підходу до розмежування сфер правового впливу адміністративної та кримінально-процесуальної галузей права на відносини із забезпечення права на таємницю кореспонденції і телефонних розмов. Для її досягнення необхідно виконати наступні завдання: встановити які напрямки діяльності у сфері проведення негласних слідчих (розшукових) дій регулюються положеннями кримінально-процесуального та адміністративного законодавства; з'ясувати правову природу діяльності оперативних працівників правоохоронних органів; розглянути сутність негласних слідчих дій як напрямку оперативно-розшукової діяльності та їх роль у досудовому розслідуванні злочинів; визначити коло відносин із забезпечення права на таємницю кореспонденції і телефонних розмов, які становлять предмети правового регулювання адміністративного і кримінально-процесуального права.

Приступаючи до їх вирішення, зауважимо, що адміністративне право, як відомо, регулює відносини, які складаються між приватними особами та суб'єктами публічної адміністрації, а також між самими суб'єктами публічної адміністрації у сфері публічного управління, а кримінально-процесуальне право – відносини, пов'язані із досудовим

розслідуванням злочинів та розглядом справ у порядку кримінального судочинства¹. Тобто ці галузі права мають різні предмети правового впливу, які, на перший погляд, не перетинаються. Однак, у сфері забезпечення права на таємницю кореспонденції і телефонних розмов насправді виникають відносини, правова природа яких викликає дискусії серед вчених. Мова йде про відносини, які складаються з приводу здійснення уповноваженими суб'єктами оперативно-розшукової діяльності.

Неоднозначність наукових підходів щодо їх розуміння², наштовхує нас на

¹ Кримінальний процес : підручник / [Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.] ; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної. О. Г. Шило. – Х. : Право, 2013., С. 28.

² Букін М. П. Проблеми розмежування правовідносин, які виникають під час оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ / М. П. Букін // Вісник ХНУВС. – 2010. – № 4 (51). – Ч. 1. – С. 159-167; Гуменюк В. А. Оперативно-розшукова діяльність як складова адміністративної діяльності органів внутрішніх справ / В. А. Гуменюк // Право і безпека. – 2011. – № 4 (41). – С. 50-53; Криволапчук В. О. Визначення адміністративно-правових відносин, які виникають під час оперативно-розшукової діяльності підрозділів кримінальної міліції / В. О. Криволапчук // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 3. – С. 117-119; Василенко Г. Н. Административно-правовое регулирование оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : Спец. 12.00.14 «административное право, финансовое право, информационное право» / Г. Н. Василенко. – М., 2005 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lawtheses.com/administrativno-pravovoe-regulirovanie-operativno-rozysknoy-deyatelnosti-organov-vnutrennih-del>

думку про необхідність ґрунтовного аналізу положень чинних нормативно-правових актів та сучасної юридичної літератури з окресленої проблематики. Такий крок дозволить сформувати чітку позицію на рахунок сутності цих відносин та встановити, нормами яких галузей права вони регулюються: адміністративного чи кримінально-процесуального. У зв'язку з цим, пропонуємо розпочати з вивчення положень Кримінально-процесуального кодексу (далі – КПК) України³ як основного джерела кримінально-процесуального законодавства.

Рухаючись у цьому напрямку, насамперед, зауважимо, що названий нормативно-правовий акт містить низку статей, присвячених проведенню негласних слідчих (розшукових) дій (вони, як відомо, становлять собою один із напрямків оперативно-розшукової діяльності, безпосередньо пов'язаних із втручанням у приватне спілкування особи, що включає арешт, огляд та виїмку кореспонденції, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних мереж (ч. 4 ст. 258 КПК України)). Серед них, зокрема: ст.ст. 246-257 КПК України, якими урегульовано

підстави проведення, порядок організації та використання результатів негласних слідчих дій; ст.ст. 258-266 КПК України, які регламентують сутність цих дій, особливості їх здійснення та використання інформації, отриманої завдяки їх проведенню.

Наявність таких положень у КПК України, якщо не вдаватись до деталізації їх змісту, може викликати хибне враження, що оперативно-розшукова діяльність в частині здійснення негласних слідчих дій є сукупністю кримінально-процесуальних дій та регулюється, відповідно, кримінально-процесуальним правом. Проте уважне ознайомлення з ними та іншими нормами, закріпленими у КПК України, доводить протилежне.

Так, безпосередніми суб'єктами кримінального процесу із публічно-владними повноваженнями (таке формулювання має значення для того, щоб не перераховувати усіх учасників кримінального процесу, діяльність яких не має відношення до досліджуваного нами кола суспільних відносин, наприклад: обвинуваченого та його захисника, потерпілого, експертів тощо) є суд щодо відправлення правосуддя у порядку кримінального судочинства (ст. 30 КПК України), прокурор, який здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням (ст. 36 КПК України), та органи досудового розслідування, що

³ Кримінальний процесуальний кодекс України : від 13 квітня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – ст. 88.

проводять дізнання та досудове слідство (ст. 38 КПК України). Досудове розслідування здійснюється виключно слідчими підрозділами таких органів, а точніше керівником слідчого підрозділу та слідчим (ст.ст. 39, 40, 216 КПК України). Ці особи уповноважені розпочинати досудове розслідування, визначати шляхи та методи розкриття злочину, вивчати матеріали, оцінювати їх та приймати рішення про використання їх у справі як докази тощо (ст.ст. 39, 40, 93, 94 та ін. КПК України). Названа діяльність зазначених суб'єктів супроводжується відповідним процесуальним оформленням та становить предмет правового регулювання кримінально-процесуального права.

У цьому контексті, зазначимо, що слідчі в інтересах кримінального провадження під час здійснення досудового розслідування уповноважені як самостійно проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії (п. 2 ч. 2 ст. 40 КПК України), так і використовувати інший спосіб отримання необхідної інформації – звертатись із дорученням про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій до відповідних оперативних підрозділів (п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України). Саме у такому напрямку ст. 41 КПК України під назвою «Оперативні підрозділи» і регламентує певні

повноваження оперативних підрозділів правоохоронних органів, а саме, закріплює: перелік правоохоронних органів, оперативні підрозділи яких уповноважені виконувати доручення слідчих та прокурорів щодо проведення слідчих та негласних слідчих дій; обов'язковість виконання ними доручень слідчих та прокурорів. З огляду на це, ще раз особливо підкреслимо, що звернення слідчого до оперативних працівників із дорученням є одним зі способів отримання необхідної слідчому інформації.

У свою чергу, самостійних кримінально-процесуальних повноважень оперативних підрозділів правоохоронних органів КПК України не закріплює (більш того, у ч. 2 ст. 41 встановлює, що оперативні працівники не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора), він лише передбачає, що співробітники оперативного підрозділу під час виконання зазначених доручень можуть користуватись повноваженнями слідчого (ч. 2 ст. 41 КПК України).

Крім того, якщо ознайомитись зі змістом ст.ст. 246-266 КПК України, якими регламентується проведення негласних слідчих дій, то можна дійти висновку, що вони спрямовані на урегулювання дій лише слідчого та

прокурора під час досудового розслідування в інтересах кримінального провадження. Діяльність же оперативних працівників ці норми не урегульовують.

Викладене дозволяє нам стверджувати, що:

1) суб'єктами кримінального процесу є слідчий та прокурор;

2) сфера дії кримінально-процесуального законодавства поширюється на діяльність прокурора, щодо виконання ним процесуальних повноважень, і слідчого, щодо проведення ним слідчих дій самостійно та здійснення ним інших дій, пов'язаних з реалізацією кримінально-процесуальних повноважень (наприклад, прийняття рішення про доручення оперативним працівникам провести негласні слідчі дії та ін.);

3) оперативні працівники не відносяться до кола суб'єктів кримінального процесу, а їх діяльність (у тому числі порядок проведення ними негласних слідчих дій) не регулюється кримінально-процесуальним законодавством.

У такому разі, якщо керуватись науковими поглядами М. П. Букіна, можемо підсумувати, що «публічні повноваження працівників оперативно-розшукових підрозділів, які не врегульовані кримінально-процесуальним законодавством, регламентуються адміністративним законодавством, а отже,

і відносини, що виникають при цьому, є адміністративно-правовими»⁴. Відповідно до такої логіки, за ознакою нормативного закріплення можна розмежувати предмети правового регулювання адміністративного і кримінально-процесуального права у сфері оперативно-розшукової діяльності наступним чином:

1) кримінально-процесуальне право регулює відносини, які складаються з приводу реалізації прокурором та слідчим кримінально-процесуальних повноважень, у тому числі, з приводу проведення негласних слідчих дій;

2) адміністративне право регулює відносини, які складаються з приводу проведення негласних слідчих дій оперативними працівниками правоохоронних органів.

Проте, на наш погляд, для обґрунтування правової природи оперативно-розшукової діяльності не достатньо спиратись лише на факт нормативного закріплення або його відсутності. Тому, пропонуємо продовжити виклад поставленого питання

⁴ Букін М. П. Проблеми розмежування правовідносин, які виникають під час оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ / М. П. Букін // Вісник ХНУВС. – 2010. – № 4 (51). – Ч. 1. – С. 159-167; Букін М. П. Адміністративно-правове регулювання оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ : автореф. Дис. ... канд. юрид. наук : Спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право» / М. П. Букін. – Х., 2011, С. 6, 14.

з метою формулювання додаткових аргументів на користь зазначеного вище підходу до розмежування названих галузей права.

З цієї метою, підкреслимо кілька загальновизнаних юридичною наукою фактів, а саме:

1) належність правоохоронних органів, у тому числі органів національної поліції, які до того ж є органами виконавчої влади⁵, до суб'єктів публічної адміністрації⁶;

2) поширення сфери впливу адміністративного права на правоохоронну діяльність⁷;

⁵ Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41. – ст. 379.

⁶ Мельник Р. С. Загальне адміністративне право : навчальний посібник / Р. С. Мельник, В. М. Бевзенко ; За заг. ред. Р. С. Мельника. – К. : Ваїте, 2014, С. 127, 139-141, 193-194; Друцун Т. І. Органи публічної адміністрації як суб'єкти адміністративного права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : Спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право» / Т. І. Друцун. – Ірпінь, 2015. – 20 с.; Кравцова Т. М. Поняття та принципи діяльності публічної адміністрації / Т. М. Кравцова, А. В. Солонар // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 522-525; Ковбас І. В. Особливості системи органів публічної адміністрації в Україні / І. В. Ковбас, Т. І. Друцун // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2012. – Вип. 628. – С. 104-109.

⁷ Алфьоров С. М. Адміністративне право. Загальна частина : навч. посіб. / С. М. Алфьоров, С. В. Ващенко, М. М. Долгополова, А. П. Купін. – К. : Центр учбової літератури, 2011, С. 9, 12, 17; Коваль Л. В. Адміністративне право : курс лекцій [для студ. юрид. вузів та факультетів]. / Л. В. Коваль. – [3-є вид.]. – К. : Вентурі, 1998, С. 4; Мельник Р. С. Загальне адміністративне право : навчальний

3) адміністративний характер повноважень, зокрема, органів національної поліції з приводу виявлення, запобігання, припинення та розкриття злочинів, вжиття з цієї метою оперативно-розшукових та профілактичних заходів, передбачених чинним законодавством⁸.

Їх узагальнення дозволяє дійти висновку, що діяльність оперативних працівників правоохоронних органів, включаючи проведення ними негласно-слідчих дій, здійснюється у контексті реалізації правоохоронної функції, покладеної на правоохоронні органи як суб'єктів публічної адміністрації, а тому становить предмет правового регулювання адміністративного права.

Між тим, на користь даного твердження слугує також і сутність оперативно-розшукової діяльності, включаючи негласні слідчі дії, яка впливає з аналізу чинних нормативних документів. Зокрема, ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»⁹ встановлює, що матеріали оперативно-розшукової діяльності

посібник / Р. С. Мельник, В. М. Бевзенко ; За заг. ред. Р. С. Мельника. – К. : Ваїте, 2014, С. 193-194.

⁸ Мельник Р. С. Загальне адміністративне право : навчальний посібник / Р. С. Мельник, В. М. Бевзенко ; За заг. ред. Р. С. Мельника. – К. : Ваїте, 2014, С. 189, 193-194.

⁹ Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – ст. 303.

використовуються: як приводи та підстави для початку досудового розслідування; для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні; для попередження, виявлення, припинення і розслідування злочинів, розвідувально-підривних посягань проти України, розшуку злочинців та осіб, які без вісті зникли та ін. Її вивчення дозволяє виділити декілька основних рис оперативно-розшукової діяльності, серед яких наступні:

1) її результати:

- можуть призводити до початку кримінального провадження, що свідчить про самостійний характер цієї діяльності (п. 1 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»);

- «можуть» використовуватись як докази, тобто закон не встановлює обов'язковості використання цих результатів як доказів, що вказує на допоміжний характер оперативно-розшукової діяльності (п. 2 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність») та ін.;

2) негласні слідчі дії як один з напрямків оперативно-розшукової діяльності можуть проводитись з метою: запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину; запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій; отримання

розвідувальної інформації для забезпечення зовнішньої безпеки України (ч. 3-4 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»). Цей перелік, у свою чергу, доводить, що оперативно-розшукова діяльність, включаючи негласні слідчі дії, має ширше призначення, аніж допомога у досудовому розслідуванні вчинених злочинів, а тому не обмежується потребами кримінального процесу. Тим більш, що й відповідно до ст. 31 Конституції України¹⁰, винятки з правила щодо дотримання таємниці кореспонденції і телефонних розмов (тобто, власне, проведення відомих негласних слідчих дій) можуть встановлюватись не лише з метою з'ясування істини під час розслідування кримінальної справи, а й з метою запобігти злочинам.

Таким чином, можемо підсумувати, що оперативно-розшукова діяльність оперативних працівників правоохоронних органів носить самостійний характер, здійснюється поза межами досудового розслідування, а її результати мають допоміжне значення у досудовому розслідуванні злочинів. Це, на наш погляд, додатково підтверджує, що оперативно-розшукова діяльність (як один із напрямків діяльності правоохоронних органів) становить предмет адміністративного

¹⁰ Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.

права.

На останок зауважимо, що висновки з приводу адміністративно-правової природи оперативно-розшукової діяльності правоохоронних органів, включаючи негласні слідчі дії їх оперативних працівників, мають під собою також і історично-правове підґрунтя. У цьому ракурсі нагадаємо, що у системі національного права дореволюційного періоду, коли ідея адміністративного права ще не була спотворена радянською владою, самостійне місце займало поліцейське право, яким регулювалась, зокрема, діяльність правоохоронних органів. На початку XX ст. на його базі, як відомо, було сформоване адміністративне право, до якого поліцейське право було включене як підгалузь¹¹. Пристосовуючи його дефініцію до сучасних правових реалій, Ю. В. Фомін визначає поліцейське право як сукупність адміністративно-правових норм, що регулюють відносини, які виникають під час діяльності органів внутрішніх справ України щодо охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, запобігання й боротьби зі злочинами та адміністративними правопорушеннями¹².

¹¹ Фомін Ю. В. Поліцейське право та поліцейське законодавство як правова основа діяльності органів внутрішніх справ / Ю. В. Фомін // Право і безпека. – 2011. – № 4 (41). – С. 90-95.

¹² Фомін Ю. В. Поліцейське право та поліцейське законодавство як правова основа

Аналогічних поглядів дотримуються й інші провідні вітчизняні вчені. Наприклад, Р. С. Мельник наголошує на тому, що поліція (міліція) керується у своїй діяльності нормами поліцейського права, виконуючи публічну функцію, пов'язану з охороною громадського порядку та громадської безпеки, захистом громадян від злочинних посягань, розшуком злочинців та розкриттям злочинів, попередженням правопорушень¹³.

Розглянуті дефініції дозволяють уточнити, що відносини з приводу виконання правоохоронними органами (органами поліції) їх прямих повноважень, які пов'язані «з охороною громадського порядку та громадської безпеки, захистом громадян від злочинних посягань, розшуком злочинців та розкриттям злочинів, попередженням правопорушень»¹⁴ (що здійснюється у тому числі шляхом проведення негласних слідчих дій), ще століття назад становили предмет адміністративного (поліцейського права).

Але період розвитку законодавства і правової науки, який розпочався після

діяльності органів внутрішніх справ / Ю. В. Фомін // Право і безпека. – 2011. – № 4 (41). – С. 90-95.

¹³ Мельник Р. С. Поліцейське право в Україні: нотатки до наукової дискусії / Р. С. Мельник // Адміністративне право та процес. – 2011. – № 3 (16). – С. 32-37.

¹⁴ Мельник Р. С. Поліцейське право в Україні: нотатки до наукової дискусії / Р. С. Мельник // Адміністративне право та процес. – 2011. – № 3 (16). – С. 32-37.

1917 р. та закінчився наприкінці ХХ ст., ознаменував собою категоричну відмову від поліцейського права, оскільки вважалося, що поліцейське право є надбанням виключно буржуазної правової думки та буржуазної правотворчості і не може мати місця у радянській системі права¹⁵. Тим самим поліцейське право було виключено з національної правової системи, що вплинуло й на подальше ігнорування даної галузі науковцями незалежної України. Разом з цим, загальновідомі знання про негативний бік розвитку вітчизняного права у радянський період підштовхують нас до думки, що відновлення поліцейського права в українській правовій системі є логічним кроком. Відповідно, визнання та уточнення системи поліцейського права дозволило б остаточно вирішити проблему розмежування предмету правового впливу адміністративного та кримінально-процесуального права у сфері, що розглядається.

Таким чином, підводячи підсумки, наголосимо на існуючих у наукових джерелах проблемах з приводу розмежування сфер правового впливу адміністративного і кримінально-процесуального права на відносини із

забезпечення права на таємницю кореспонденції і телефонних розмов, коли мова йде про встановлення правової природи оперативно-розшукової діяльності. Однак, проведене дослідження дозволило провести чітку межу між ними, а саме: кримінально-процесуальне право регулює діяльність слідчого (у разі проведення негласних слідчих дій ним самостійно, здійснення інших процесуальних дій) та прокурора (при виконанні процесуальної функції), що підтверджується відповідними положеннями кримінально-процесуального законодавства. Натомість адміністративне право регулює оперативно-розшукову діяльність оперативних співробітників правоохоронних органів, у тому числі щодо проведення негласних слідчих дій (відносини, які складаються при цьому, регламентуються положеннями адміністративного законодавства). На користь адміністративно-правової природи останніх свідчать: статус правоохоронних органів як суб'єктів публічної адміністрації; характер, зміст та спрямованість оперативно-розшукової діяльності; адміністративно-правова природа відносин, що виникають під час діяльності суб'єктів публічної адміністрації, яка не регламентується нормами КПК України; відсутність у оперативних правоохоронних органів

¹⁵ Мельник Р. С. Поліцейське право в Україні: нотатки до наукової дискусії / Р. С. Мельник // Адміністративне право та процес. – 2011. – № 3 (16). – С. 32-37.

статусу суб'єктів кримінального процесу;
регламентація нормами КПК України дій
лише слідчого, прокурора та суду;
історичні обставини становлення
адміністративного права в Україні та
сутність поліцейського права як його
підгалузі.